

СЕРТИФІКАЦІЯ ЛІСІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТАЛОГО ЛІСОКОРИСТУВАННЯ

Характерною особливістю лісів України є те, що найбільшу питому вагу в насадженнях займають середньовікові деревостани – 47,5 %. Середній вік деревостанів становить понад 60 років, тобто спостерігається поступове старіння лісів, що зумовлює погіршення їх санітарного стану. Тому питання збереження та відтворення лісових ресурсів як важливого екологічного чинника є надзвичайно актуальною проблемою сьогодення. У цьому контексті посилюється значення бухгалтерського обліку як інформаційної системи підприємства та дієвого інструменту достовірного відображення операцій з лісовими ресурсами.

Економічна складова концепції стійкого розвитку передбачає еколого-економічне ведення господарської діяльності підприємств, що базується на управлінні лісовими ресурсами, яке забезпечує їх збереження, підвищення продуктивності та здатності до природного відновлення. Необхідною умовою досягнення такого управління є здійснення обов'язкової лісової сертифікації, що створює вітчизняним підприємствам конкурентну перевагу – можливість збільшення обсягів експорту необробленої деревини та продукції переробки.

Лісова сертифікація включає дві складові. Перша, це сертифікація системи ведення лісового господарства, а друга – сертифікація ланцюга постачання продукції. Під час першої відбувається оцінка відповідності лісового господарства сукупності екологічних, соціальних і економічних вимог, друга торкається налагодження системи відстеження руху деревини та іншої продукції з сертифікованих лісових господарств до споживача через усі етапи трансформації сировини в готову продукцію, призначену для використання кінцевим споживачем. Таким чином, якщо перша складова безпосередньо стосується лісових господарств, то друга – деревообробних і лісоторгівельних підприємств, які використовують деревину з сертифікованих лісів. Зазвичай, сертифікована продукція маркується відповідним логотипом задля гарантування споживачеві законність і сталість джерел походження деревини, яка використовувалася для виготовлення товару.

Сертифікат є своєрідною схемою легалізації лісоматеріалів. Продукція, що виготовлена з незаконно вирубаній деревини, за допомогою сертифікату узаконюється. В Україні є експортери, які, формуючи товарні партії, частину лісоматеріалів скуповують у дрібних лісопильних підприємств і, отримуючи сертифікати на всю партію, фактично легалізують деревину незаконного походження, що поставляють лісопилки.

З 2013 року на підприємствах лісового господарства розпочалося впровадження системи електронного обліку деревини, яка забезпечує точний облік лісових ресурсів шляхом маркування деревини спеціальними бирками зі штрих-кодом та за рахунок застосування мобільних електронних пристроїв, які в режимі online дозволяють фіксувати операції з лісовими ресурсами.

Впровадження сертифікації лісових ресурсів дозволить:

- посилити контроль за використанням лісових ресурсів;
- удосконалити систему управління підприємствами лісового господарства шляхом формування повної та достовірної інформації про наявність і стан лісових ресурсів і лісової продукції;
- надає переваги при участі в тендерах при реалізації деревини та продукції її переробки.

Міжнародна система добровільної лісової сертифікації FSC існує 25 років. За Міжнародною системою добровільної лісової сертифікації FSC Україна посідає 5 місце в Європі. Станом на 01.05.2021 року в Україні 4,46 мільйони гектар лісів сертифіковано, зокрема, видано 131 сертифікати FM/CoC, 404 сертифікатів CoC. Станом на 01.05.2021 року найбільшу площу лісів сертифіковано в Житомирській області – 662 828,3 млн. гектарів (19 сертифікатів FM/CoC), Львівській – 504 041,6 млн. гектарів (2 сертифікатів FM/CoC), Волинській – 466 822,6 млн. гектарів (15 сертифікатів FM/CoC), Рівненській – 409 045,1 млн. гектарів (11 сертифікатів FM/CoC), Закарпатській – 404 021,3 млн. гектарів (13 сертифікатів FM/CoC), Чернігівській – 401 288,7 млн. гектарів (11 сертифікатів FM/CoC) Івано-Франківській – 339 155,5 млн. гектарів (10 сертифікатів FM/CoC) та в Чернівецькій – 171 852,6 млн. гектарів (6 сертифікатів FM/CoC) [1].

Позитивно оцінюємо впровадження єдиної державної системи електронного обліку деревини, яка передбачає поштучне маркування деревини на лісосіках і складах пластиковими маркерами (бирками), що містять штрих-код, за допомогою якого реєструється походження, якісні та кількісні показники деревини із використанням електронних засобів подальшого обліку та системного контролю легальності заготівлі. Застосування системи електронного обліку деревини вирішує проблему нелегально заготовленої деревини та дозволяє сформулювати повну та достовірну інформацію про наявні лісові ресурси та обсяги заготівлі деревної та недеревної продукції на мікро- та макрорівні.